

Kittilän kylät

ENÄMPI ELÄMISTÄ

Enämpi elämistä Kittilän kylissä

KITTELÄN KYLÄT TARJOAVAT hyvän asuinympäristön, monenlaisia harrastusmahdollisuuksia ja virkeän yhdistyselämän. Kylissä voi viettää vapaa-aikaa monipuolisesti - sen takaavat luonto, lukuisat ohjelmopalvelut ja kulttuurinähtävyydet sekä erilaiset majoitusvaihtoehdot. Kylistä löytyy luonnonrauhaa ja tiiviitä kyläyhteisöjä. Useat vuotuiset tapahtumat järjestyvät aktiivisten ihmisten voimin. Kittilän kylissä voi asua rauhallisessa ja turvallisessa ympäristössä lähellä kehittyvää ja kansainvälistä keskusta.

*Ota selvää, millainen on Kittilä kylineen
– tule kyliin käymään, kylään tai asumaan!*

Kideve Elinkeinopalveluiden Kittilän kylähanke (2010-2013)

Hankkeen päätavoite on Kittilän kylien elinvoimaisuuden lisääminen. Lisäksi hanke keskittyy tunnistamaan alueen vetovoimatekijät ja tuomaan esille alueen monipuolisuutta. Tavoitteena on myös vahvistaa alueen identiteettiä ja kylien välistä yhteistyötä. Hanke kannustaa kyliä löytämään oman kylän kehittämideoita ja tarjoaa tukea siihen, että kylät itse voivat edistää kehittämishankkeita. Kideve Elinkeinopalvelut on saanut rahoituksen hankkeeseen Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmasta, KKTM ry:n ja Lapin ELY-keskuksen kautta.

Kideve Elinkeinopalvelut on Kittilän kunnan elinkeinotoimen liikelaitos, jonka tehtävä on vahvistaa alueen kilpailukykyä ja kehittää Kittilän seutua. Kideve toteuttaa EU-rahoitteisia kehityshankkeita yhteistyössä alueen toimijoiden kanssa ja tarjoaa Kittilän alueen yrityksille tietoa yrittäjyydestä ja yrityspalveluista.

Tekijätiedot

Toimitus: Kideve Elinkeinopalvelut, Kittilän kunta

Taitto: Mainostoimisto Seven-1, Rovaniemi

Valokuvat: Pallas Media/Katri Alatalo, Koutakuva /Pauli Hänninen, Studio Tunturi-Lappi/Sauli Koski, Studio Jouni Törmänen, AV-Lappi / Timo Veijalainen ja Miika Sirkkiä, Hannele Hake (s.13), Levin Matkailu Oy ja Kittilän kunta.

Paino: Pohjolan Painotuote Oy, Rovaniemi

Paperi: Conqueror Texture Contour 300 g (kannet), Edixion 140 g (sivut)

Painos: 1. painos (huhtikuu 2013)

Lähteitä: Niemelä, Yrjö: Ounasjoen maa (1989), Ounasjoen murre (2002)

- Janne Puurulasta kertova teksti ja kuvat (sivu 7), Kittilälehti 16.5.1985
- Varo poroa (sivu 30), Kelloniemi, Henna. Turvallisesti Lapissa. Tietoa omille ja vieraille (2011) • mooses.blogit.fi • www.jarviwiki.fi

Kittilän kylät -esite on tuotettu osana Kideve Elinkeinopalveluiden toteuttamaa Kittilän kylähanketta vuoden 2012 aikana. Kylien asukasluvut perustuvat kylistä vuosina 2010-2012 saatuihin tietoihin. Suuret kiitokset Kittilän kylien kyläyhdistyksille ja -toimikunnille, kylien yrityksille ja asukkaille sekä kaikille, jotka ovat tuottaneet tietoa esitteeseen ja auttaneet sen toteuttamisessa. Lisätietoja kylien käyntikohteista ja palveluista löydät kylien www-sivuilta sekä keskeisille paikoille kyliin 2012–2013 asennetuista kylien infotauluista.

Sisällys

■ KYLIEN ELÄMÄÄ

Kylässä, Kittilässä	4
Aktiivista vapaa-aikaa kylissä	6
Voimaa luonnosta, evästä läheltä	8
Tavallista elämää, erilaisia kyliä	10
Työpaikkoja ja yrittäjyyttä	12
Selkeät vuodenajat	14
Lumessa leikkien ja liikkuen	16
Kyllä tapahtuu	18
Kittilä kartalla - Kyläkartta	20
Luonto lähellä	22
Elämää laidasta laitaan	24
Monenlaista valoa	26
Kulttuuria ja taidetta	28
Paljon porosta	30
Matkailijan mukana	32
Veden äärellä	34
Murthela sanoen	36

■ KITTILÄN KYLÄT

Alakylä Hanhima	7
Helppi Jeesiöjärvi	9
Kallo Kaukonen	11
Kelontekemä Kiistala-Lintula-Rouravaara	13
Kinisjärvi-Vuoma Kirjanselkämaa	15
Kittilän kirkonkylä Kuivasalmi-Nilivaara	17
Kuusajoki-Siitonen Köngäs	19
Lehmilehto-Maunujärvi Lompolo	23
Molkojärvi Pakatti	25
Pokka Pulju	27
Pöntsö Rauduskylä	29
Raattama Rauhala	31
Sirkka Levi	33
Tepasto Tepsa	35
Veittivuoma Vittakumpu - Kumpujen kylä	37

Kädessäsi kulkee kaksi esitettä rinnakkain – aukeamien vasemmalla puolella esitellään kylien elämää ja oikeanpuoleisilla sivuilla itse kylät. Tästä esitteestä löydät suurimman osan kylistä, kuitenkin Kittilässä on kyliä vielä tässä esiteltyjä runsaammin. Tutki keskiaukeaman karttaa, minkä nimisiä paikkoja Kittilästä löytyy!

Kylässä, Kittilässä ■

Kittilä on reilun kuudentuhannen asukkaan kaunis, elinvoimainen ja kasvava kunta Tunturi-Lapissa. Kittilässä on kirkonkylän lisäksi noin 30 muuta kylää, joiden asukasmäärät vaihtelevat alle kymmenestä muutamaan sataan.

Kiehtova ympäristö, mahtava luonto ja toimivat kulkuyhteydet

Kittilän kylät tarjoavat monipuolisen valikoiman paikkoja, joissa voi käydä tai asua. Kittilän kahdeksan pohjoisen vuodenaikaa kiehtovat kävijöitä aina kaamoksesta keskiyön aurinkoon ja kevään kurkistuksesta syksyn säkenöiviin väreihin. Maastoa muokkaavat komeat tunturit ja kunnan läpi virtaava suuri Ounasjoki. Kunnan pinta-ala on laaja – pohjoisimman ja eteläisimmän kylän etäisyys toisistaan on yli 140 kilometriä.

Elinvoimainen ja kasvava kunta

Kittilässä sijaitsevat Suomen suosituimpiin kuuluva ympäri-vuotinen vapaa-ajankeskus Levi ja Euroopan suurin kultakaivos. Kansainvälinen lentoasema, jonne on sesonkiaikana päivittäin lentoja Suomesta ja muualta Euroopasta, takaa hyvät yhteydet. Kansainvälisyys on merkittävässä roolissa napapiirin yläpuolella sijaitsevan Kittilän elinkeinoelämässä. Yritystiheys on Kittilässä Suomen huippua – alueella on noin 600 yritystä. Matkailun ja kaivosteollisuuden tuoman kehityksen myötä modernin ja kansainvälisen tunnelman saaneessa Kittilässä perinteinen elämäntapa näkyy vielä monissa kylissä, taiteessa ja tapahtumissa. Alueella on useita taiteilijakoteja ja muita matkailu- ja kulttuurinähtävyyksiä.

- Kulje kautta
Kittilän!

■ KITTILÄ

Asukasluku: 6 381 (joulukuu 2012,
lähde: Tilastokeskus)

Maakunta: Lapin maakunta

Seutukunta: Tunturi-Lapin seutukunta

Perustettu: 1868

Kokonaispinta-ala: 8 263,08 km²

Lisätietoja: www.kittila.fi, m.kittila.fi

Kauan sitten..

KITTILÄSSÄ ON ASUTTU KAUAN.

Varhaisimpien asukkaiden jättämät esi-
neet ovat kivikaudelta ja pronssi- ja kivikau-
den raja-ajalta, 3500–3000 vuotta sitten.
Aluetta ovat asuttaneet kalastuksesta ja met-
sästyksestä eläneet metsälappalaiset, joiden
kesäpaikkoja on sijainnut Kittilän eri kylissä,
mm. Könkäällä, Kelontekemässä, Kinisjär-
vellä, Kuivasalmella, Raattamassa, Loma-
järvellä, Rouravaarassa ja Hanhimaassa.
Vanhoja uhripaikkoja on yli kymmenen,
kuuluisimpana Taatsin seita Pokassa.

Historian kirjoitusten mukaan viimeistään
800-luvulta alkaen alueelle ovat saapuneet

myös varhaiset eri puolelta Suomea tulleet
suvut. Kaupankäyntiä ja verotusta alueella
ovat harjoittaneet myös norjalaiset, ruotsa-
laiset ja karjalaiset. Hyvät viljelysmaat hou-
kuttelivat uudisasukkaita ja monet saamen-
ja suomensuvut seikoittuivat perheiksi.

Kittilä on mainittu jo 1553 veroluettelossa
muodossa Kijkele. Varsinaisesti Kittilä
on perustettu 1868, tuona vuonna pidet-
tiin ensimmäinen uuden kunnallishallinnon
mukainen kuntakokous. Tätä ennen Kittilä
tuli Sodankylän yhteydestä kappeliseurakun-
naksi vuonna 1828 ja omaksi pitäjäksi keisa-
rillisella käskykirjeellä vuonna 1854.

Aktiivista vapaa- aikaa kylissä ■

Kittilän kylissä voi harrastaa ohjatusti ja omatoimisesti. Kylillä toimii useita urheiluseuroja ja vapaa-ajanyhdistyksiä, jotka tarjoavat toimintaa kaikenikäisille.

KOLMEN KUNNAN YHTEISEN kansalaisopiston Revontuli-Opiston tarjoamia kursseja järjestetään monessa kylässä – lisäksi kursseja voi valita Enontekiöltä tai Sodankylästä. Kylissä voi opiskella vaikkapa kädentaitoja, kieliä, musiikkia, tanssia, liikuntaa, sienestystä, ruuanlaittoa, näyttelemistä tai it-taitoja.

Sirkan kylässä sijaitseva Suomen suurin vapaa-ajankeskus Levi tarjoaa tekemistä ympäri vuoden – talvella hiihtoa, laskettelua ja lumilautailua, kesäisin houkuttavat vaellus ja pyöräily. Lisäksi Leviltä löytyy esimerkiksi hyvinvointi- ja terveyspalveluita, sisä- ja ulkoliikuntapaikkoja, erilaisia ohjelmapalveluita, ruoka- ja illanviettoravintoloita.

Kittilän kylissä luonto on monelle tärkeä vapaa-ajanviettopaikka. Vaellusreitit ja erilaiset luontopolut ja talvisin hiihtoladut kulkevat useiden kylien alueella. Kalastamaan Kittilään tullaan kauempaakin. Ounasjoki sivujokineen on kalastajien lisäksi melojien suosiossa. Laavut ja kodat antavat suojaa ja nuotiopaikan luonnossa kulkijalle.

Kauan sitten..

ALAKYLÄSSÄ ELI 1900-LUVUN ALUSSA nuori taitava rahanväärentäjä, **Janne Puurula**. Hän aloitti ”työnsä” 11-vuotiaana ja väärensi lähes kaiken kotonaan tarvittavan rahan kahden vuoden ajan, isänsä ylpeyden aiheeksi. Markan setelit ja Ruotsin sadan kruunun setelit näyttivät hyvin aidoilta, värejä ja vesileimaa myöten. Tarkkojen sävyjen saamiseksi Janne turvautui synteettisten värien lisäksi luonnonväreihin. Hän ei koskaan jäänyt kiinni Suomen rahan väärentämisestä, mutta Ruotsin setelien piirtäminen huomattiin tarkan syynin jälkeen ruotsalaisessa pankissa. Kotona uunissa hävitettiin todistusaineistona väärennysvälineiden lisäksi Jammen muut taidokkaat piirustukset. Lopulta pojan ei ikänsä vuoksi tarvinnut suorittaa neljän vuoden tuomiotaan, mutta isä istui kaksi vuotta, josta osan Kittilän puulinnassa, nykyisen poliisitalon paikalla sijainnassa varavankilassa.

Köyhän perheen selviämiseksi tehtyä väärennys-työtä ei hävetty, vaan pojan ihmeellistä taitoa ihailtiin. Janne Puurula katosi talvisodassa 1940 ja julistettiin kuolleeksi, mutta varmaksi ei tiedetä, mikä legendaarisen miehen kohtalo oli. Neuvostoradiosta kuultiin jatkosodan aikaan tietoa taitavasta kartanpiirtäjästä naapurin puolella...

- Kittilässä ei tekeminen lopu koskaan!

ALAKYLÄ

Alakylä on kaunis, vireä maaseutukylä Kittilän kunnan eteläisellä alueella Ounasjoen varrella. Kylässä on erinomaiset kalastusmahdollisuudet ja aktiivinen metsästysseura. Vuonna 1912 Alakylään perustettiin Pohjois-Lapin ensimmäinen osuuskassa, jota voidaan pitää nykyisen Pohjolan Osuuspankin alkuna. Alakylässä on toimiva koulu ja päiväkoti.

Sijainti: 35 kilometriä Kittilän kirkonkylältä Rovaniemelle päin, kantatie 79:n varrella

Asukasluku: noin 160

Käynti- ja luontokohteita: Ounasjoessa on Alakylän kohdassa kosket Pahtakoski ja Neitikoski ja joen varrelta löytyy useita laavuja melojien ja retkeilijöiden käyttöön. Kylässä on myös sota-ajan muistomerkki ja evakkomatkojen etappipaasi sekä kaksi hautausmaata ja urheilutalo.

www.kittila.fi/alakyla

HANHIMAA

Hanhimaa on valtakunnallisesti arvokasta maisema-alueita, jossa vanhimmat rakennukset sijaitsevat näyttävästi Lismajoen törmällä. Hanhimaan pääelinkeinoja ovat metsä- ja porotalous. Kylä on asutettu luultavasti 1700-luvulla, mutta aikaisemmasta toiminnasta kertoo alueelta löytynyt kivikautinen nuija. Kylän sanotaan saaneen nimensä siitä, että sen kohdalla on ollut Lismajossa hanhille mieluinen ruokailupaikka.

Sijainti: Inarintien varressa, noin 44 kilometriä Kittilän kirkonkylältä koilliseen

Asukasluku: noin 50

Käynti- ja luontokohteita: Hanhimaan Kapsajoki ja Lismajoki ovat hyviä kalastusjokia. Vuossavaaralla retkeilevä voi nähdä punaista jaspis-kiveä ja Kirkkokuusikossa ensimmäisen kirkon muistomerkkin.

www.kittila.fi/hanhimaa

Kampanisut

Kampanisu on perinteinen pohjoisen leivonnainen, jota voit maistaa Kittilässä. Jokaisen leipojan resepti on vähän erilainen ja leivonnaisen maku omanlaisensa. Mikä on sinun suosikkisi? Tässä eräs resepti testattavaksi:

250 g voita
5 dl kermaviiliä tai piimää
250 g hienoa sokeria
1 tl soodaa
noin ½ kg tai sopivasti vehnä jauhoja

Sulata rasva, lisää siihen sokeri, kermaviili ja sooda, sekoita, mutta älä liikaa. Vehnäjauhoja lisätään sen verran, että se jää löysäksi, mutta sitä voidaan kaaviloida. Taikina kaulitaan noin 2 cm paksuksi levyksi, josta taikinapyörällä leikataan noin 10 cm x 5 cm paloja, joihin tehdään kampamaisia viiluja. Pellillä kammat voi taistaa vähän kaarelle niin että sakarot irtoavat toisistaan. Paistetaan uunissa noin 225–250 asteessa kauniin ruskeiksi.

Voimaa luonnosta, evästä läheltä ■

Pohjoisen lyhyessä, mutta valoisassa kesässä luonnolla ja luonnonantimilla on oma rytminsä. Ja luontoa riittää - tunturit, metsät, suot, joet ja järvet takaavat kotiin kannettavaa. Luonnossa liikkua saa hengittää Euroopan puhtainta ilmaa.

HILLAHULLUUS VALTAA ELOKUUSSA monen mielen. Herkkua poimitaan omaan käyttöön ja ylimääräiselle saaliille on varmasti ottajia. Marjastus, sienestys ja metsästys ovat monelle mieleisiä loppukesän ja syksyn harrasteita. Kalastus eri muodoissaan kiehtoo ympäri vuoden. Monet kodit ovat luonnonantimien osalta omavaraisia, pakastimet ovat täynnä marjoja ja hirvenlihan käsittely on syksyistä arkea. Lisäksi luonnonantimet toimivat toisille elinkeinona ja tuotannon raaka-aineena. Porotalous on Kittilän alueella perinteinen elinkeino. Paikallista poronlihaa voi nauttia alueen ravintoloissa ja ostaa mukaan.

Kittiläläinen oli Etelä-Suomessa hienossa ravintolassa ja kysyi kokin suositusta. Tarjoilija: Meillä on erinomaista poroa ja loimulohta. Kittiläläinen: Eikö teillä ole mithän erikoista?

■ HELPPI

Helppi on Kittilän kunnan eteläisimpiä kyliä. Kylän halkaisee kaunis Ounasjoki. Asutusta on joen molemmilla rannoilla, ja talvisin jäätie yhdistää rannat. Kylällä on oma jääkiekkokaukalo ja kylätalo, joka toimii kyläläisten kokoontumis-, harrastus- ja kurssipaikkana.

Sijainti: noin 50 kilometriä Kittilän kirkonkylältä etelään, kantatie 79:stä poikkeavan Helpintien varrella

Asukasluku: noin 130

Käynti- ja luontokohteita: Kylän hiihtoreitit kulkevat vaaraisemien lomassa ja kalaisa Ounasjoki houkuttelee vesille.

www.kittila.fi/helppi | helppi.lappi.fi

■ JEESIÖJÄRVI

Jylhän Kumputunturin läheisyydessä sijaitseva Jeesiöjärvi on ihanteellinen paikka erämaan rauhaa etsivälle. Kumputunturille (581 m merenpinnan yläpuolella) kulkee kelkkareitti ja tunturin päällä sijaitsee autiotupa.

Sijainti: noin 37 kilometrin päässä Kittilän kirkonkylältä itään

Asukasluku: noin 45

Käynti- ja luontokohteita: Kumputunturi, Hautajärven laavu ja virkistysalue, Pyhän Elian kappeli

www.kittila.fi/jeesiojarvi

*Et muuten löydä
liikennevaloja täältä!*

Tavallista elämää, erilaisia kyliä ■

*Kylissä on tilaa rakentaa, elää ja asua.
Ruuhkattomuus ja väljyys helpottavat arkea.
Omakotiasuminen on Kittilän kylissä
tyypillinen asumismuoto.*

KITTELÄN KYLISTÄ KÄYDÄÄN TÖISSÄ toisinaan pitemmänkin matkan päässä. Ruuhkattomilla teillä matkat sujuvat kuitenkin joutuisasti. Yrityksiä ja työpaikkoja löytyy useista kylistä. Suuri osa työpaikoista ja palveluista keskittyy kirkonkylälle ja Leville, jotka sijaitsevat keskellä kunnan aluetta. Osasta kyliä löytyy neuvolapalveluita, päivähoitopaikkoja ja kouluja. Ikäihmisille on tarjolla kotona asumista tukevia palveluja ja kerhotoimintaa. Kittilän ja Kolarin yhteinen kirjastoauto kiertää Kittilän kylillä.

Kauan sitten..

PAPPI KÄVI HARVOIN KYLISSÄ ja kastoi samassa tilaisuudessa useamman lapsen. Pastori Auno tuli Kallon kylään saarnareissulle ja kastamaan samalla lapsia. Kylässä oli sitten siunaantunut useampikin lapsi kastettavaksi. Muutaman sitten kastettuaan pappi totesi: "Kyllähän se Jumala sanoi että lisääntykää ja täyttäkää maa mutta ei se tarkoittanut että se yksin kallolaisten pittää tehdä."

"Kaukoslaiset, kaikenlaiset, rupiset ja täiset. Kallolaiset samanlaiset vielä ittepäiset!"

... kuuluu sanonta. Kallo ja Kaukonen ovat lähekkäiset, eläväiset kylät, jotka ovat aina kisailleet keskenään. Tätä runoa on käytetty molemmissa kylissä vain vaihtamalla kylän nimien paikkaa päikseen!

■ KALLO

Kallon komeaa kylämaisemaa koristaa kaksi järveä, Kallojärvi ja Syväjärvi. Kallossa onkin sanonta "Kallossa kahen silimän välissä". Perimätiedon mukaan kylän nimi juontaa 1600-luvulta eräällä kalastusretkellä verkkoon tarttuneesta pääkallosta. Kallon kylän ympärillä on patikointipolkuja ja monipuoliset metsästys- ja marjastusmaat.

Sijainti: reilut 40 km Kittilästä lounaaseen

Asukasluku: noin 160

Käynti- ja luontokohteita: Hiihtoladut, patikointireitit, uimarannat, lintutornit, kalastuspaikat, vanhat rakennukset ja virallinen ampumarata

www.kittila.fi/kallo | kallo.lappi.fi

■ KAUKONEN

Kaukonen on viihtyisä ja vahva kylä, jossa on monenlaisia palveluita ja harrastusmahdollisuuksia, moderni infrastruktuuri ja kylätalo. Kaukonen on Ounasjokivarren suurimpia ja vanhimpia kyliä. Kaukonen on arvioitu valtakunnallisesti arvokkaaksi maisema-alueeksi.

Sijainti: Kittilän kirkonkylältä noin 18 km etelään, kantatie 79:n varrella

Asukasluku: noin 350

Käynti- ja luontokohteita: Särestöniemi-museo, Hakalan pihapiiri, Holmalinnan muistomerkki, jääkiekkokaukalo, vanha Kulpin mänty, Kylätalo Ounas, pururata, ravirata, urheilukenttä, Galleria Villa Magia, ampumarata.

www.kittila.fi/kaukonen | kaukonen.lappi.fi

*Siinä se tekijä tekkee
missä aikoja aikoo!*

Työpaikkoja ja yrittäjyyttä ■

*Kittilän alueen suurimmat toimialat
ovat matkailu ja kaivosteollisuus.*

TYÖTÄ PAIKALLISILLE JA MUUALTA TULEVILLE tarjoavat muun muassa Suomen suosituin vapaa-ajan keskus Levi palveluineen ja Euroopan suurin kultakaivos. Kansainväliset toimialat näkyvät yritysten arjessa. Myös kunta on suuri työllistäjä.

Kuudentuhannen asukkaan kunnassa yrityksiä on noin kuusisataa - Kittilän yritystiheys on asukaslukuun nähden Suomen suurimpia. Kylistä löytyy monipuolisesti muun muassa majoitus- ja ohjelmanpalveluita, maanrakennus-, kuljetus- ja huolintapalveluita sekä kauneus- ja hyvinvointipalveluita. Lisäksi kylissä työllistävät maa- ja metsätalous sekä poronhoito.

■ KELONTEKEMÄ

Kelontekemä sijaitsee Kittilän suurimman järven, kalaisan Kelontekemäjärven rannalla tunturimaisemassa. Kesäisin kylämaisemassa hehkuvat kukkakadot, talvisin kylällä on hämärää ja rauhallista. Kylässä järjestetään perinteinen kesätapahtuma heinäkuun viimeisellä viikolla.

Sijainti: Kittilän kirkonkylältä noin 48 kilometriä kaakkoon

Asukasluku: noin 105

Käynti- ja luontokohteita: Kaitamaan vanha hautausmaa, työväentalo, Riihimuseo, Manalaissaari, Saijansaari, Kiiskimukan laavu, Uutosenkummun kämpä, Luusuan laavu, Tepsankentän kota, Kumputunturi

www.kittila.fi/kelontekema | www.kelontekema.fi

■ KIISTALA-LINTULA-ROURAVAARA

Kolmea kylää yhdistää läheisyys Kittilän kultakaivokseen. Kiistala sijaitsee Ounasjoen sivujoen Loukisen ja Sammakojärven ympäristössä. Lintula on perinteiseltä ilmeeltään eräs edustavimpia kyliä Lapissa. Rouravaarassa on Kittilän kultakaivoksen lisäksi lypsykarjataloutta harjoittava maatila.

Sijainti: Kylät sijaitsevat noin 45–50 kilometrin päässä

Kittilän kirkonkylältä koilliseen

Asukasluku: noin 80

Käynti- ja luontokohteita: Kittilän kultakaivos, Lintulan perinnekylä, Lintulan kota, Loukisen sillankorvan grillikatos, Autiomukan laavu

www.kittila.fi/kiistala | www.kittila.fi/lintula | www.kittila.fi/rouravaara

Selkeät vuodenajat ■

Kittilässä vuodenajat eroavat suuresti toisistaan. Lapissa sanotaan olevan kahdeksan vuodenaikaa – neljä päävuodenaikaa sekä niiden väliin sijoittuvat välivuodenajat.

LUONNON MUUTOKSET OVAT nopeita ja selkeitä ja rytmittävät vuoden kulkua. Kaamosaikaan, kun aurinko ei nouse, runsas lumi ja auringon kajastus saavat aikaan mieltä rauhoittavan sinisen hämärän. Keväällä kun aurinko taas nousee ja hanget moninkertaistavat valon, on kuin luonto ja ihmiset hullaantuisivat äkillisestä valonmäärästä. Keväällä ja alkukesästä luonto on

hehkuvan kirkkaanvihreä, ja värit syventyvät kohti keskikesää. Ruska-aika syksyllä on monen suosikkivuodenaika – sääsket ovat kadonneet ja luonto tarjoaa upeita värejä vaeltajalle. Loppusyksy ennen talvea on hämärän aikaa. Kynttilöitä sytytetään ja katseet käännetään jo kohti joulun tuloa, jolloin hanget ja juhla-valaistus tuovat oman taikansa.

*No ni, nyt se kevät tulla keikahti!
Ja kesä ei tule kertomatta eikä
talvi takasin kattomatta.*

■ KINISJÄRVI-VUOMA

Kinisjärven vesistö tarjoaa oivat harrastuspuitteet muun muassa kalastukseen ja melontaan. Kinisjärvellä järjestetään joka kevät suosittu rekopilkkikisat sekä kesällä soutu-uistelukisat. Entinen Vuoman koulu toimii kylätalona.

Sijainti: Kylät sijaitsevat noin 70 kilometrin päässä Kittilän kirkonkylältä etelään

Asukasluku: noin 120

Käynti- ja luontokohteita: Kinisjärvi ja Molkojoki ovat kalastajien ja melojien suosiossa.

www.kittila.fi/kinisjarvi | www.kittila.fi/vuoma
| kinisjarvi-vuoma.lappi.fi

■ KIRJANSELKÄMAA

Kirjanselkämää järjestäytyi omaksi kyläkseen 2011. Pieneen kylään virkeää elämää tuovat hotelli sekä kasvava loma-asukaiden määrä. Nimensä seutu on saanut maastonsa muodosta, joka on kuin avattu kirja.

Sijainti: noin 36 km pohjoiseen Kittilän kirkonkylältä

Asukasluku: noin 10–20

Käynti- ja luontokohteita: Kylässä toimii hotelli, jonka pihalta lähtee talvisin hiihtolatu ja lumettomaan aikaan luontopolku.

www.kittila.fi/kirjanselkamaa

Lumessa leikkien ja liikkuen

Korkeat lumikinokset ovat elämys monelle lapselle, eikä talvisen lumimaiseman kauneus jätä kylmäksi aikuisiakaan.

LUMI JA PAKKANEN OVAT TÄRKEITÄ ELEMENTTEJÄ Kittilän alueella. Lumi kaunistaa ja valaisee talvimaisemaa ja lisää harrastusmahdollisuuksia. Kylmästä on myös hyötyä - jäätiet ja lumireitit lyhentävät välimatkoja talvella.

Levin monipuoliset rinteet houkuttelevat harrastamaan laskettelua ja lumilautailua. Omatoiminen liikkuja löytää kilometreittäin latuja monista kylistä, Kittilän kirkonkylältä ja Leviltä. Lisäksi oppaat vievät halukkaita hiihto- ja lumikenkäretkille myös Kittilän kylissä, ja luistelua harrastetaan jäähallissa, alueen jääkiekkokaukaloilla ja toisinaan myös luonnonjäillä. Moottori-

kelkalla pääsee kiitämään lunta pitkin, sillä kunnan alueella on noin 900 km virallisia reittejä. Lumisia maisemia voi ihaila myös poro- ja huskyajeluilla. Kittilässä voi tutustua taidokkaiisiin lumi- ja jäärakennuksiin ja myös yöpyä niissä.

Kittilässä toimii Levin Alppikoulu, jossa voi opiskella monitaitolinjalla hiihdonopettajaksi ja huippu-urheilulinjalla valmentaan tulevaisuuden alppinisteja. Levillä järjestetään marraskuussa alppilajien maailmancupin osakilpailu, Levi World Cup sekä muita kisoja. Perinteisessä Särestöniemihiihdossa latu vie kirkonkylältä Särestöniemi-museolle ja takaisin. Kevätjäillä järjestetään pilkkikisoja useissa kylissä.

*Kun etelä lumen
sattaa ei ole pohjasesta
sen pois ottajaksi.*

■ KITTILÄN KIRKONKYLÄ

Kittilän kirkonkylälle on keskittynyt monet kunnan julkisista ja kaupallisista palveluista sekä useita kauppoja ja erikoisliikkeitä. Kylällä toimii kunnan ja valtion virastot, kirjasto ja terveyskeskus. Opetusta antavat peruskoulu, Kittilän lukio, Levin Alppikoulu, Lapin ammattiopisto ja Lapin Matkailuopiston Levi-Instituutti-yksikkö. Erilaiset sisäharrastustilat, samoin kuin Agnico-Eagle-jääkiekkohalli ja -jalkapallokenttä ja kattava latuverkosto löytyvät kylän läheisyydestä. Revontuli-Opiston kurseja järjestetään kirkonkylän lisäksi myös muissa kylissä. Vain muutaman kilometrin päässä pohjoiseen kirkonkylästä sijaitsee kansainvälinen lento-asema.

Sijainti: Kittilän kirkonkylä sijaitsee keskellä Kittilän kunnan aluetta. Kirkonkylältä on Rovaniemelle noin 150 km, Helsinkiin 960 km. Ruotsin puolelle Kolarin raja-asemalle on matkaa noin 76 km ja Norjaan Enontekiön kautta noin 190 km ja Sodankylään noin 86 km.

Asukasluku: noin 2800

Käynti- ja luontokohteita: Kylältä löytyy muun muassa kirkko, kesäisin toimiva kotiseutumuseo (Pakatin asuinalueella) ja uimaranta. Keskellä kylää on Taidemuseo Einari Junntila sekä Kalervo Palsan kotitalo. Lintubongareille ja retkeilijöille kylällä on Karinnokan lintutorni ja sen läheisyydessä, Ounasjoen varrella Karinnokan laavu. Hiihtolatupohja toimii lumettomana aikana pururatanana ja lenkkeilymaastona.

www.kittila.fi/kittila

■ KUIVASALMI-NILIVAARA

Kylät ovat toimineet aina yhdessä ja niitä yhdistävät monet sukulaissuhteet. Perimätiedon mukaan Rastinjärven itärannalla Korteniemessä on kittiläläisen, 1600-luvulla eläneen mahtavan Päiviö-noidan asuinkenttä. Kuivasalmi tunnetaan myös nimellä Rasti.

Sijainti: Kylät sijaitsevat noin 30 kilometriä Kittilän kirkonkylältä koilliseen

Asukasluku: noin 45

Käynti- ja luontokohteita: Saamelaisten hautausmaa, vanhan talon pihapiiri, Nilivaara näköaloinen Sotkajärvelle ja Kumpu-tunturiin, toimintakeskus, Päiviö-noidan muinainen asuinkenttä, Autiomukan muinainen asuinkenttä, Metsähallituksen laavu

www.kittila.fi/kuivasalmi | www.kittila.fi/nilivaara

Kylillä tapahtuu ■

Kyläyhdistykset ja muut toimijat järjestävät kylissä erilaisia tapahtumia niin oman kylän väelle kuin vierailijoillekin.

KITTI LÄN KYLILLÄ JÄRJESTETÄÄN ympäri vuoden erilaisia tapahtumia - esimerkiksi tansseja, pilkkikisoja, muikkumarkkinoita, poropäiviä, jääraveja, poroajokisoja, melonta- ja uistelukisoja. Kirkonkylällä on kesäisin perinteiset kesämarkkinat, joiden avajaisiltamia juhlitaan vuoron perään eri kylissä. Kaukosessa järjestetään esittävän taiteen Hiljaisuus-festivaalit. Staalon teatterifestit taas antavat eloa alkavaan kaamokseen. Monenlaiset musiikkitapahtumat tuovat konsertteja, laulua, soittoa ja esiintyviä artisteja eri puolille Kittilää.

Levillä järjestetään useita vuosittaisia liikunta- ja harrastustapahtumia. Levin joulutorilta voi löytää monia kotimaisia tuotteita ja ideoita jouluihin. Myös Ounasjoki tarjoaa raamit monelle tapahtumalle.

*Kurkkaa lissää tapahtumia:
www.kittila.fi/tapahtumat*

■ KUUSAJOKI-SIITONEN

Kuusajoen alueella on aktiivista yritystoimintaa ja Siitosessa sijaitsee liikunta- ja hiihtokeskus. Kyläyhdistyksen alueeseen kuuluu myös Hormakumpu.

Sijainti: Kylät sijaitsevat noin 12 km (Kuusajoki), 15 km (Hormakumpu) ja 20 km (Siitonen) Kittilän kirkonkylältä itään

Asukasluku: noin 80

Käynti- ja luontokohteita: Lopsunojan kullanhuuhtontapaikka, Sinermän kromimarmorilouhos, Siitosen Hiihtokeskus, vanha kromimarmorilouhos, Nulituisen Maakammikylä, Kivilanton kota latu- ja vaellusreitistön varrella, taiteilija Reino Sipilän vinttigalleria Hormakummussa.

www.kittila.fi/siitonen | kuusajoki.lappi.fi

■ KÖNGÄS

Köngäs on aktiivinen, kasvava ja elinvoimainen kylä, jossa on runsaasti yrityksiä ja monenlaista tekemistä myös matkailijoille ympäri vuoden. Kylän keskellä virtaava Ounasjoki tuo ilmettä kylämaisemaan ja tarjoaa hyvät kalastus- ja virkistysmahdollisuudet. Köngäs tarkoittaa koskea.

Sijainti: noin 28 km Kittilän kirkonkylältä pohjoiseen, Levin läheisyydessä

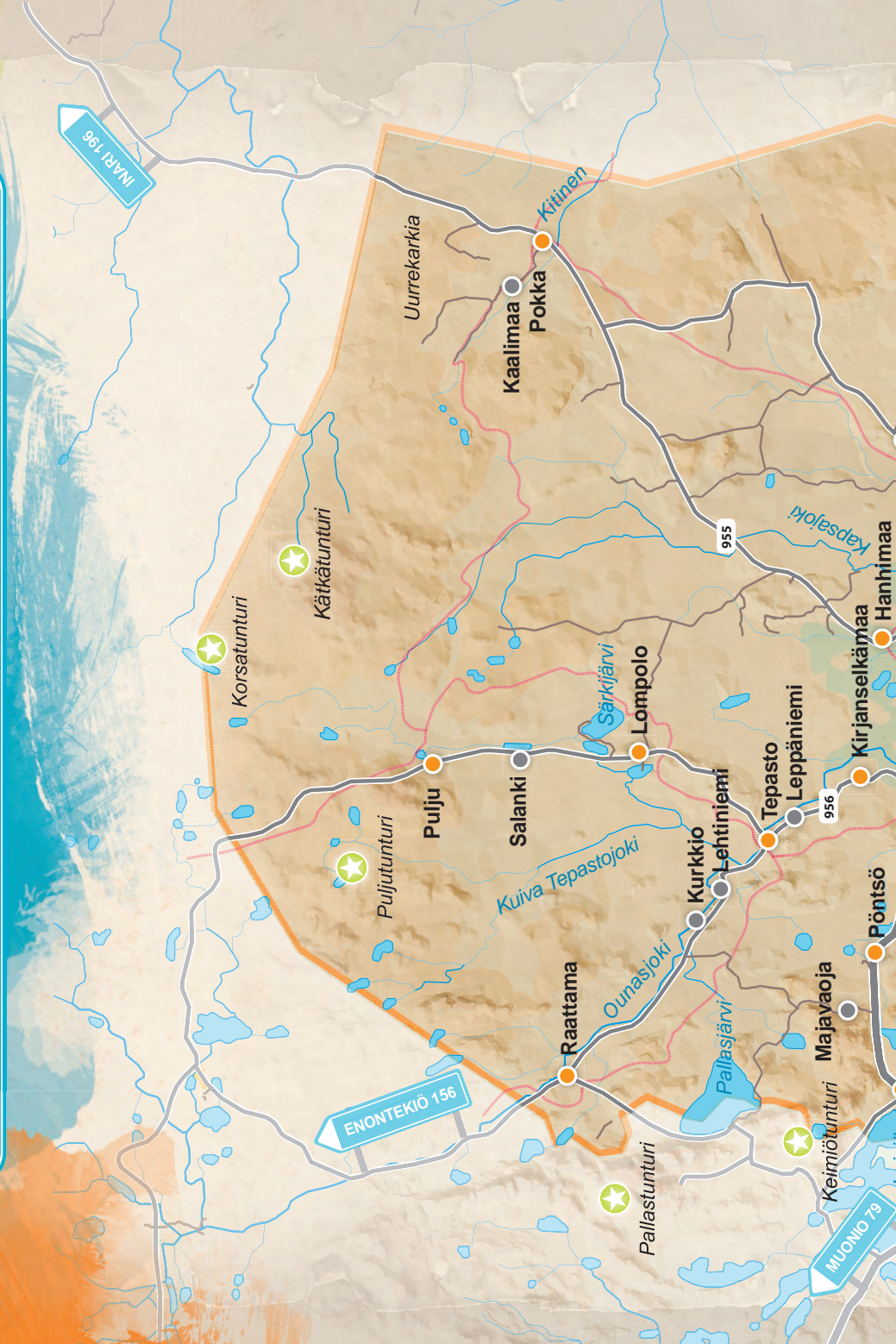
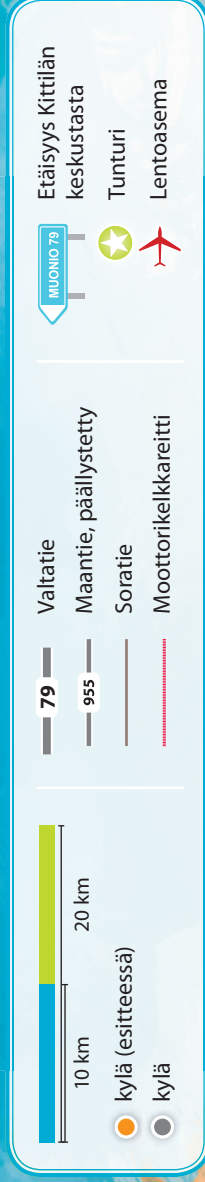
Asukasluku: noin 190

Käynti- ja luontokohteita: Ounasjoki, laavut ja veneenlaskupaikat, Munajärvi, valaistu hiihtolatu

www.kittila.fi/kongas | kongas.lappi.fi

Kittilä kartalla

• Helsinki
Helsinki-Kittilä 975 km
Sisältää Maanmittauslaitoksen
Maastotietokannan aiheistoa

• Helsinki
Helsinki-Kittilä 975 km
Sisältää Maanmittauslaitoksen
Maastotietokannan aiheistoa

• Helsinki
Helsinki-Kittilä 975 km
Sisältää Maanmittauslaitoksen
Maastotietokannan aiheistoa

• Helsinki
Helsinki-Kittilä 975 km
Sisältää Maanmittauslaitoksen
Maastotietokannan aiheistoa

• Helsinki
Helsinki-Kittilä 975 km
Sisältää Maanmittauslaitoksen
Maastotietokannan aiheistoa

Staaloo (taalo, staalu)

on perimätiedon mukaan muinainen haltiaolento – ihmisenkaltainen, kookas ja väkevä, mutta vähän tyhmä ja ihmisille vihamielinen. Ne asuivat metsissä perheineen, ja saattoivat välillä ryöstää ihmistytön vaimokseen. Staalon sai surmatuksi hopeanuolella tai oveluudella.

Luonto lähellä

Useissa Kittilän kylissä on omia luontopolkuja, laavuja ja kotia, joissa voi retkeillä. Lukuisilla tuntureilla voi tutustua kasveihin, eläimiin ja lopulta korkealta avautuvaan maisemaan.

KITTIILÄN ALUEELLA METSÄ-LAPPI MUUTTUU Tunturi-Lapiksi, suot eli jängät ovat tyypillinen näky maisemassa, samoin kuin alueen useat vaarat ja tunturit, järvet ja suuri Ounasjoki sivujokineen. Jänkkä herättää syksyisin hillakuumeen ja tarjoaa talvella tilaa liikkuu.

Kittilän alueelta luonnosta löytyy vaikuttavia käyntikohteita, kuten rotkomainen Ruoppaköngäs Pöntsön kylän lähetyvillä, vanha saamelaisten uhripaikka Taatsin seita Pokassa, Lapin muinaisista tulivuorista kertova Linkuvuoren tulivuoripuisto Kittilästä Äkäslompoloon päin ja jylhä Kumpu-tunturi lähellä Jeesiöjärven kylää.

Leviltä löytyy mielenkiintoisilla opaskuvilla varustettuja luontopolkuja ja Levin lähellä oleva Kätkätunturi on helppo päiväretkikohde. Aakenustunturilla on monentasoisia reittejä. Puljun erämaa-alue on suurien soiden ja lukuisten vaarojen ja tuntureiden erämaa, joka sopii hyvin kokeneille eräretkeilijöille ja vaeltajille. Pallas-Yllästunturin kansallispuisto on myös lähellä vaellusreitteineen.

*Jänkkä = suo, räme, pienempi
kuin vuoma, joka taas on puuton
suo, suurempi kuin jänkkä!*

■ LEHMILEHTO-MAUNUJÄRVI

Lehmilehto ja Maunujärvi sijaitsevat puhtaan ilman keskellä ja luonnon rauhassa. Maunujärven rannalla sijaitsevilta laavuilta voi pulahtaa uimaan tai seurata kyläalueella runsaana esiintyviä eri lintulajeja. Kylässä on vanhoja maa- ja kotitaloudessa tarvittavia työvälineitä esittelevä kotimuseo.

Sijainti: Kylät sijaitsevat noin 90 km päässä Kittilän kirkonkylältä kaakkoon

Asukasluku: noin 45

Käynti- ja luontokohteita: Laavut, uimaranta, pärekaton tekoon käytetty vanha pärehöylä, maa- ja kotitaloustyövälineiden museo

www.kittila.fi/lehmilehto | www.kittila.fi/maunujarvi

■ LOMPOLO

Lompolo tarkoittaa pientä järveä, jonka läpi virtaa joki. Kylästä avautuu komea näköala järven yli Pallas-Ounastuntureille. Kansanperinne kertoo, että aiemmin alueella asui staaloja eli jättiläisiä, jotka tekivät kaikenlaista kiusaa asukkaille.

Sijainti: noin 60 km päässä Kittilän kirkonkylältä pohjoiseen

Asukasluku: noin 50

Käynti- ja luontokohteita: Syväjärvi ja Särkijärvi, joissa on molemmissa kota ja uimaranta, sekä Suksijärvi, jonka itärannalla myös on kota.

www.kittila.fi/lompolo | pulju-lompolo.lappi.fi

Elämää laidasta laitaan

Kittilää kylineen voi luonnehtia positiivisten kontrastien paikaksi. Kesä on oikea kesä, talvi oikea talvi. Hiljaisen erämaan vastapainona ovat nykyaikaiset palvelut ja nopeat nettiyhteydet.

LEVIN TIIVIS KESKUSTA ON SESONKIAIKOINA vilkas kuin pieni kaupunki. Kuitenkin hiljaisuuden ja rauhan voi kaikkina vuodenaikoina löytää jo muutaman kilometrin päästä. Suomalaiset ja ulkomaalaiset huippuartistit, näyttelijät ja muusikot vierailevat alueella keikkailemassa ja erilaisissa tapahtumissa. Kylistä taas löytyy perinteistä taidetta, käsityöläisyyttä ja musiikkiperinnettä. Kylissä on säilynyt vanhoja perinnerakennuksia ja perinteisiä kylämaisemia, kun taas matkailun myötä rakennetaan uusinta uutta.

*Kittilä ei jätä
kethän kylmäksi!*

■ MOLKOJÄRVI

Kylän rauhallinen asuinympäristö muodostuu kauniin Molkojärven rannalle, joka on yksi Kittilän suurimmista järvistä. Järven rannalta löytyneiden esineiden perusteella kylässä on ollut asutusta jo kivikaudella. Molkojärven entinen koulu toimii vapaa-ajan tilana kyläläisille.

Sijainti: noin 80 km päässä Kittilän kirkonkylältä kaakon ja etelän väliin

Asukasluku: noin 60

Käynti- ja luontokohteita: Molkojärven eräkeskus ja kotimuseo, Naskaman lintutorni ja laavu, Myllyjoen kota, koulu, kylän keskeltä lähtevä luontopolku

www.kittila.fi/molkojarvi | molkojarvi.lappi.fi

■ PAKATTI

Pakatti on asuinalue lähellä kirkonkylää. Pakatissa on runsaasti uutta asutusta ja kunnan omakotitontteja. Kittilän kotiseutumuseo sijaitsee Pakatissa. Museo on auki kesäisin, ja siellä on rakennuksia ja esineistöä 1800–1900 -luvun taitteesta.

Sijainti: noin viiden kilometrin päässä Kittilän kirkonkylältä

Asukasluku: noin 180

Käynti- ja luontokohteita: Kittilän kotiseutumuseo, lähellä Pakattia sijaitsee myös Kittilän uimaranta

www.kittila.fi/pakatti

*Komeat taivhavvalkeat.
– Ja taivas on tähessä
ku napissa.*

Monenlaista valoa ■

*Kesällä luonnonvaloa riittää ympäri vuorokauden.
Kirkkaina talviöinä tähtien määrä hämmästyttää,
ja kuutamo valaisee maiseman.*

TALVELLA KITTELÄSSÄ VALOA PIMEÄÄN vuodenaikaan tuovat myös kauniit juhla- ja jouluvalaistukset rakennetussa ympäristössä. Takat ja kynttilät tuovat elävää tulta koteihin ja julkisiin tiloihin. Levin uusia asuinalueita on valaistu energia-

tehokkailla led-valoilla. Taiteilijasielua taas viehättää erikoinen pohjoiselle alueelle taivaalta viistosti tuleva valo ja sen herättämä erikoinen maiseman väripaletti.

Talviset taivaanvalkeat, revontulet, ovat ihmisiä kiehtova ilmiö. Etenkin erämaakylissä, joissa rakennusten valoja on vähän, revontulet erottuvat vahvoina taivaalla. Revontulten sytyessä taivas muuttuu alati, pienestä himmeästä kaaresta saattaa kasvaa taivaan täyttävä luonnon valonäytös, jossa yön valaisee kirkas valovyö tai koko taivaankannen täyttävä revontulimyrsky.

Taatsin Seita

Uhrikiven, Taatsin seidan Taatsi-sanan on sanottu tarkoittavan Tanskaa. Merkitykseksi on arveltu myös norjalainen, muukalainen, lantalainen. Paitsi jumalia, joille uhrattiin, entisajan ihmiset tunsivat suuren joukon henkiä ja haltioita. Oli olemassa maan, järven, joen ja jängänkin väkeä. Maahisia asui luonnossa piiloissa, myös kaksipohjaisten järvien eli saivojen syvyyksissä.

POKKA

Pokka on Kittilän pohjoisimpia kyliä, lähellä Inarin rajaa. Paikka on tunnettu lumisuudestaan sekä Suomen pakkasennätyksestä vuodelta 1999, jolloin Pokassa mitattiin peräti $-51,5^{\circ}\text{C}$. Kylässä on oma lentokenttä. Taatsin seita Pokassa on rotkomaisen Taatsijärven pahdassa oleva kalliopilari, joka oli muinoin yksi Lapin mahtavimpia palvonta- ja uhripaikkoja.

Sijainti: noin 87 kilometriä Kittilän kirkonkylältä koilliseen

Asukasluku: noin 10

Käynti- ja luontokohteita: Kirsti Pokan kotimuseo, Taatsin seita, Uurrekarkian näköalapaikka (entinen palotorni)

www.kittila.fi/pokka

PULJU

Pohjoinen Pulju on todellinen erämaakylä. Kylän valtti on kaunis luonto ja sen rauha. Kylän tuntumasta alkaa Puljun erämaa-alue, jossa Puljutunturi kohoaa lähes 500 metrin korkeuteen. Pulju tarkoittaa paikallisella murteella harjua.

Sijainti: noin 74 kilometriä Kittilän kirkonkylältä pohjoiseen

Asukasluku: noin 30

Käynti- ja luontokohteita: Puljutunturin retkeilyreitti, Puljutunturin laavu, Narkiojan hiihtoladut opasteilla, Narkiojan kota, Puljutunturin erämaa-alue, Nivanmaan kota

www.kittila.fi/pulju | pulju-lompolo.lappi.fi

Kittilä-vanthut

Kittilän vanthuita eli lapasia kutoo usea käsityön taitaja. Värit on otettu Kittilän vaakunan ahman väreistä ja koristekuvion muodossa voi nähdä ahman askeleet.

Kulttuuria ja taidetta

Kulttuurin kirjosta voi Kittilässä nauttia ympäri vuoden. Kyliltä löytyy niin käsityöläisyys- ja pelimannimusiikkiperinnettä kuin teatteriharrastusta ja useita kuoroja.

KITTIÄSSÄ ON VAHVA KUVATAITEEN PERINNE – alueen taiteilijoilla on merkittävä osa lappilaisessa ja suomalaisessa taidehistoriassa. Taiteilijat eivät ole vain kuvanneet olemassa olevaa Kittilää, vaan rakentaneet sen moniulotteista henkistä ilmapiiriä, välittäen Kittilästä erilaisia kokemuksia ja kertomuksia. Taideseura Staaloo ylläpitää nykyisin alueen voimakkaita taide-

elämän juuria. Monet kulttuuritapahtumat tuovat väriä kylien elämään.

Kittilän kotiseutumuseo Pakatissa esittelee kittiläläistä 1900-luvun alkupuoliskon talonpoikaisesineistöä. Museoalue muodostuu vanhoista peräpohjalais-lappilaiseen tapaan sijoitetuista rakennuksista luonnonkauniilla paikalla Ounasjoen rannalla. Myös kylistä löytyy museotoimintaa, esillä on muun muassa vanhoja työvälineitä ja pihapiirejä.

Kittilän kirjastossa on monipuolinen aineisto, kuukausittain vaihtuva näyttely ja erilaisia kulttuuritilaisuuksia. Myös elokuvia ja teatteria Kittilässä nähdään tasaisin väliajoin.

Art Kittilä esittelee alueen taidetta. Kittilässä on vaikuttanut useita maineikkaita taidemaalareita, kuten Einari Junttila, Reidar Särestöniemi ja Kalervo Palsa. Taiteilijakodeissa ja gallerioissa voi vieraillla ja tutustua taiteilijoiden työn lisäksi itse taiteilijoihin. Art Kittilän esite löytyy netistä, www.kittila.fi/kulttuuri

■ PÖNTSÖ

Kylä tarjoaa luonnonrauhaa ja taide-elämyksiä Levin tuntumassa. Arkkitehtuuriltaan monimuotoinen Galleria Raekallio sijaitsee Pöntsön kylässä. Paikalla toimi ennen Pöntsön kievari, joka oli kuuluisa paikka. Pöntsö sijaitsee luonnonkauniin Pöntsöjärven rannalla.

Sijainti: noin 36 kilometriä Kittilän kirkonkylältä luoteeseen

Asukasluku: alle 5

Käynti- ja luontokohteita: Taidegalleria Raekallio, Kulkujoki, retkikohde Ruoppaköngäs, myllyn rauniot ja Pöntsöjärvi.

www.kittila.fi/pontso

■ RAUDUSKYLÄ

Rauduskylä on pieni järvenrantakylä, jossa on vanhaa rakennuskantaa komeine talonpoikaistaloineen ja perinteisine pihapiireineen. Kylä on arvioitu valtakunnallisesti arvokkaaksi maisema-alueeksi.

Sijainti: noin 33 kilometriä Kittilän kirkonkylältä pohjoiseen

Asukasluku: noin 45

Käynti- ja luontokohteita: Laukkujärvellä, Lismajoella, Mantojärvellä ja Rautusjärvellä voi kalastaa ja meloa, kylässä kulkee myös hiihtolatu

www.kittila.fi/rauduskyla

Paljon porosta

Poro on tuttu eläin Kittilän kylillä kulkiessa.

Suurimman osan vuodesta vapaana kulkeva poro ilahduttaa silmää maisemassa mutta muistuttaa samalla varovaisuudesta liikenteessä.

Varo poroa!

- anna porolle mahdollisuus väistää sinua
- aja nopeutta, jossa hallitset autosi
- tarkkaile teidenvarsia • usko porovaroitusmerkkejä
- yhden poron lähistöllä on yleensä isompi tokka • käytä kaukovaloja jo hämärässä, sillä porojen silmät kiiluvat valokiilassa kaaus
- varoita toisia autoilijoita poroista väläyttämällä pitkiä valoja

Porovahingon sattuessa...

- varoita muita, aseta varoituskolmio tielle • estä lisäonnettomuudet
- siirrä mahdollinen ruho pientareelle • huolehdi loukkaantuneiden ensiavusta ja soita hätäkeskukseen 112 • jos osaat, lopeta loukkaantunut poro • merkitse paikka näkyvästi paliskunnan poroarviomiestä varten • ilmoita hätäkeskukseen 112, vaikka vain kolhaiset poroa
- ruhoa ei saa ottaa mukaan • ilmoita vakuutusyhtiösi

LOPPUKESÄSTÄ PIENET VASAT SEURAAVAT EMOJAAN. Vaikka poro on yleensä lauhkea, se ei kuitenkaan ole kesy eläin, ja siksi sitä on parasta tarkkailla pienen matkan päästä. Syksyllä mieskuntoa uhkuvat hirvasporot kannattaa kiertää kauempaa omankin turvallisuuden vuoksi.

Poro on monella lailla läsnä kylien elämässä. Se toimii elinkeinona poritoilille ja poroajeluita järjestäville. Poroerotukset rytmittävät elämää, ja erotusten aika tulee luonnon rytmin mukaan. Porojen nopeudesta kisataan porokilpailuissa, joissa ohjastaja tulee suksilla perässä. Porosta saadaan monipuolisesti raaka-aineita alueen ravintoilille ja perinteisten käsitöiden tekijöille.

Korvamerkitty

Poro on aina jonkun oma. Poron korvamerkki kertoo, kenelle se kuuluu. Korvamerkkit ovat inspiroineet myös kultaseppää.

Son kaks eri asiaa, niinkö poro ja riista.

■ RAATTAMA

Raattama on kaunis, rauhallinen kylä Pallastunturin katveessa, Ounasjoen länsirannalla Kyrövaarassa. Kylää ympäröivät hilla-suot, puolukka- ja mustikkavaarat sekä kalaisat järvet. Poro- ja matkailuelinkeinot rytmittävät kyläläisten arkipäivää, Raattamasta löytyy paikallista poronlihaa, kalaa, marjoja ja käsitöitä.

Sijainti: noin 75 kilometriä Kittilän kirkonkylältä pohjoiseen

Asukasluku: noin 115

Käynti- ja luontokohteita: Ounasjoki, kodat ja veneenlaskupaikat, kävelypolut, valaistu latu, ladut, moottorikelkkareitti, vanha rukoushuone, Mieliövaaran näköalapaikka, Pallas-Yllästunturin kansallispuisto, Pallasjärvi, Pyhäjoen luontopolku, Hietajärvi, urheilukenttä, Hetta-Pallas vaellusreitti, poroaita, kirjasto, Montellin maja -autiotupa

www.kittila.fi/raattama | raattama.lappi.fi

■ RAUHALA

Rauhala on eloisa kylä hyvien kulkuyhteyksien varrella Kittilän ja Muonion välillä. Kylässä on vireää yritystoimintaa ja monipuolinen asukasrakenne. Kylä on kauniilla paikalla Jerisjärven rannalla Pallas-Yllästunturin lähellä. Lähimaastossa on useita vaellusreittejä, ja matkailukeskukset Levi, Pallas ja Olos ovat kylästä helposti saavutettavissa.

Sijainti: noin 50 kilometriä Kittilän kirkonkylältä luoteeseen

Asukasluku: noin 85

Käynti- ja luontokohteita: Urheilukenttä, luistintrata, vaellusreitti, Jerisjärvi, Keimiojärven kävely- ja hiihtoreitti, luontopolku, autiotupa, Ylläs-Hetta vaellusreitti, Pallas-Yllästunturin kansallispuisto

www.kittila.fi/rauhala

Matkailijan mukana ■

Matkailu tuo kansainvälisyyttä Kittilän kyltiin. Kylät houkuttavat matkailijoita käymään - toiset jäävät niihin jopa asumaan.

RAVINTOLAT JA KAUPAT OVAT KESKITTYYNEET

Sirkkaan ja Kittilän kirkonkylälle. Ohjelmapalvelut kuten poro- ja huskyajelut, eräretket, liikunta-aktiviteetit, majoituspalvelut ja kokonaiset elämyspaketit ovat matkailijalle tarjolla eri puolella Kittilää. Kylissä voi majoittua kyläyhteisön keskellä vanhoissa kunnostetuissa kouluissa, mökkikylissä, mautiloilla, porotiloilla ja jopa lumikylissä. Seikkaile vaivattomasti järjestettyjen ohjelmapalveluiden valikoimassa tai etsi itse elämyksiä kylistä!

*Ei sole poka mikhän
kävässä Kittilässä!*

Saavu Kittilään

Hyvät yhteydet muualle Suomeen takaavat helpon reitin tänne tulevalle. Kittilä on helposti saavutettavissa autolla. Rautatieyhteys on Kolarista ja Rovaniemeltä, joista taas on linja-autoyhteys Kittilään saakka. Kittilän kansainväliseltä lentoasemalta pääsee parissa tunnissa eri puolille Suomea. Matkailun sesonki-kausina suorita lentoja on myös ulkomaille.

SIRKKA – LEVI

Sirkka on kokenut viime vuosikymmeninä nopean muutoksen perinteisestä kylästä matkailukeskuksen rinnalla toimivaksi asuinalueeksi. Levin matkailukeskus sijaitsee Sirkkan kylässä ja tuo kylään lukuisia palveluita, työpaikkoja ja yrittäjyyttä sekä kotimaisia ja kansainvälisiä vierailijoita. Sirkkan kyläläiset järjestävät useita tapahtumia vuosittain.

Sijainti: noin 18 kilometriä Kittilän kirkonkylältä pohjoiseen

Asukasluku: noin 890

Käynti- ja luontokohteita: Levitunturi, Kätkätunturi, kävely- ja hiihtoreitit, Levin ympärivuotinen matkailukeskus palveluineen, uimapaikka, Immeljärvi

www.kittila.fi/sirkka | sirkka.lappi.fi

Levi on ympärivuotinen matkailukeskus Sirkkan kylässä 15 minuutin ajomatkan päässä Kittilän lentoasemalta. Alueen monipuolinen tarjonta ja ympäristö luovat edellytykset lomalle, jonka jokaisena päivä voi kokea ainutlaatuisia elämyksiä lappilaisessa ympäristössä. Tunturimaisemassa moderni rakennettu ympäristö tuo voimakkaan kokemuksen kulkijalle.

Levi lyhyesti

- 24 000 vuodepaikkaa, kuusi hotelleja, kuusi huoneistohotelleja, hostelli, tuhansia loma-asuntoja
- lähes 60 ravintolaa, 9 rinneravintolaa
- 50 ohjelmapalveluyrittäjää
- kauppoja, erikoismyymälöitä
- kauneudenhoito- ja hyvinvointipalveluita
- elämyskylpylä, sisäliikuntapaikkoja
- rinteitä yli 40, lastenrinteitä, lumilautapark
- maastohiihtolatuja noin 230 km
- moottorikelkkareittejä lähes 900 km

www.levi.fi

Veden äärellä ■

Kittilän joet tarjoavat vaihtelevia haasteita aloitteleville melojille ja kokeneille harrastajille. Ounasjoki sivujokineen on kalastajien suosiossa, ja se valittiin vuonna 2003 Suomen parhaaksi kalastusalueeksi. Myös lukuisat järvet houkuttelevat kalastamaan.

OUNASJOKI ON AINA OLLUT tärkeä kulkuväylä ja elinkeinon tuoja alueelle. Entisaikaan kuljettaessa yleisin ja helpoin tie kesäisin oli vesitie. Talvella kulkemista varten pohjoiset kansat kehittivät omaperäisen liikkeitävän: hiihtämisen. Poronhoidosta, metsästyksestä ja kalastuksesta eläneet muinaiset asukkaat viihtyivät joen varrella. Kalansaaliit houkuttivat tulijoita muualtakin, ja asukkaat perustivat myöhemmin maatiloja ja pelloja joenvarsialueille. Joki kulkee Lapissa 300 kilometrin matkan, ja on suurin Suomen rajojen sisäpuolella virtaava vapaa joki. Aikoinaan se tarjosi väylän tukkiuitolle ja toimi nopeimpana kulkureittinä ennen teitä.

Kittilässä on yli 700 järveä, monet niistä kalaisia. Suurimmat järvet ovat Kelontekemajärvi, joka on kokonaan kunnan rajojen sisäpuolella, sekä Pallasjärvi Kittilän ja Muonion rajalla.

*Saunaksi se on
kesänen saje.*

■ TEPASTO

Elinvoimainen kylä sijaitsee Ounasjokivarressa tunturien tuntumassa. Kylän luonnetta kuvaa vireä matkailutoiminta sekä yhä säilyneet maa- ja porotalous. Asukkaita on hyvän matkaa toista sataa toivotamaan tervetulleeksi Tepastoon – Tunturien Tuntumaan!

Sijainti: noin 50 kilometriä Kittilän kirkonkylältä pohjoiseen

Asukasluku: noin 115

Käynti- ja luontokohteita: Kuononiemen laavu, Hiekkasaaren uimapaikka, koulun kota, luontopolku koululta sekä maahiskalliot ja laavu, pitkospuut, Sillankorvan uimaranta ja levähdyspaikka sekä veneenlaskupaikka, Perhejärven kota

www.kittila.fi/tepasto | www.tepasto.fi

■ TEPSA

Tepsa sijaitsee itäisessä Kittilässä lähellä Sodankylän rajaa. Tepsa on aina ollut tunnettu vahvasta musiikki- ja tanssiperinteestä, jota on vaalittu sukupolvelta toiselle.

Sijainti: noin 36 kilometriä Kittilän kirkonkylältä itään

Asukasluku: noin 85

Käynti- ja luontokohteita: Kuolajärvi, työväentalo, Tepsan hautausmaa, Kaitamaan vanha hautausmaa, Kuolajärven kota, valaistu hiihtolatu, Jeesiöjoen silta, ”Vanha Kujala” – kylän vanhin rakennus, Leon Sali, Kuolpunan ampumarata

www.kittila.fi/tepsa

*"Ei sitä hootakhan senthän
joka paikhan laiteta"*

Murthela sanoen

Kittilän murre luetaan kuuluvaksi länsimurteisiin, vaikka useita leimaa antavia piirteitä on tullut itämurteistakin. Murre muistuttaa Kemin ja Tornion murteita, ja eroaa kuitenkin kummastakin. Kittilän murre on jonkinlainen välimurre, ja sitä on ehdotettu kutsuttavaksi Ounasjoen murteeksi. Kun Kittilän alue on noin 160 km pitkä ja 60 km leveä, toki kunnan eri osissa löytyy jo eroja. Mutta hoon paikka on tarkka, eikä sitä murretta taitamaton osaa oikein sijoittaa!

ALJU – lemmikki, kesy eläin, elätti
HELEVÄ – värikäs, heleä
HOKSATA – keksiä, huomata
HÖÖLI – kohtelias, ystävällinen
ISOMUS – suurin
JOUTUSA – nopea
KAKKO – kakku, limppu

KAVOTA – kadota, joutua hukkaan
KISUTA – leikkiä, peuhata
LUPPOAIKA – vapaa-aika, joutoaika
MELKUTTAA – sekoittaa
MENNÄ HÄNEKSI – mennä pieleen
MOTTI – muki
MÄTÖ – pilaantunut, mätä
NIINKÖ – yleinen kommentti kaikkiin toisen kertomiin kuulumisiin, uutisiin ja juoruihin
NOKKO – kyllyksi, aika lailla
PAHKI – päin
POIKANEULA – hakaneula
PÖLÄTTÄÄ – pelottaa
RAATATA – keskustella
RANTTU – valikoiva, vaativa, nirso
SINGUTELLA – venytellä
SINKUA – venyä
TYÄR, TYVÄR – tytär, myös yleisesti nuorehko naispuolinen ihminen

VAIMOT, VAIMOVÄKI – naiset yleensä
VIRUTTAA – huuhdella
VISTO – voimakkaan epämiellyttävä
ÄMMI – isoäiti
ÄIJI – isoisä

Kittilän länsipuoli on lähellä Kolaria, joka puolestaan on rajakunta. Etenkin sielläpäin vaikuttavat myös ruotsinkielestä johdetut murre sanat. Kallossa käytössä ovat esimerkiksi sanat

HANTUUKI – pyyheliina
KAHAVELI – haarukka
LUSSU – lusikka
NÄSTYYKI – nenäliina
SIHIVERI – lattiaharja (pieni)
SOLOKKUASTIA – laskiämpäri
TALTRIKKI – kahvilautanen

*Olla-verbin taivutusta:
molen, solet, son,
molemma, toletta, non*

■ VEITTIVUOMA

Veittivuoma on kylä eteläisessä Kittilässä lähellä Rovaniemen rajaa. Rauhallinen kylä tarjoaa asuinpaikan, josta kuljetaan töissä läheisissä keskuksissa.

Sijainti: noin 50 kilometriä Kittilän kirkonkylältä etelään

Asukasluku: noin 40

www.kittila.fi/veittivuoma

■ VITTAKUMPU-KUMPUJEN KYLÄ

Vittakumpu on yksi kumpujen kylistä, joihin kuuluvat myös Pitkäkumpu, Kotakumpu, Riikonkumpu ja Kenttälä. Asutusta kylissä on nauhamaisesti vilkkaan tien varressa, joka johtaa Inariin ja Kittilän kultakaivokselle. Uudisrakentaminen ja paluumuuttajat vilkastuttavat kylää.

Sijainti: noin 10–20 kilometriä Kittilän kirkonkylältä itään

Asukasluku: noin 125

Käynti- ja luontokohteita: Lintutorni, Korkean törmän laavu, Kylätalo Onnela ja kota, Riikonjärven uimaranta, hiihtolat

www.kittila.fi/vittakumpu

ESITTEEN TEKEMISTÄ OVAT TUKENEET:

Levi - ympärivuotinen matkailukeskus Tunturi-Lapissa

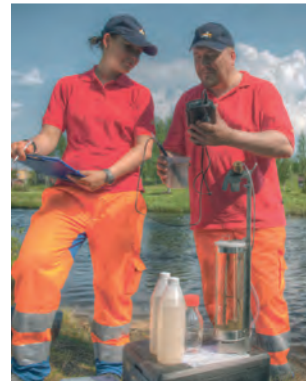
Levi.

Agnico Eagle Finland, Kittilän kaivos

Kittilän kaivos on nykyaikainen ja turvallinen kultakaivos Suomen Lapissa. Se on kasvanut Euroopan suurimmaksi kullantuotajaksi. Uusinta, alan parasta tekniikkaa käyttävä kaivos toimii turvallisesti ja vastuullisesti sekä ihmisiä että luontoa kunnioittaen. Toiminta on tarkkaan säänneltyä ja tehokkaasti valvottua. Nykytuotannolla kaivoksen tuotannollinen toimintaikä ulottuu aina vuoteen 2044 saakka.

Kaivos on tärkeä työllistäjä Kittilässä tarjoten työpaikan yli 550 eri alojen ammattilaiselle.

Agnico Eagle Finland Oy, Pokantie 541, FI-99250 Kiistala, Finland | www.agnicoeagle.com

AGNICO EAGLE
KITTILÄN KAIIVOS

**Ilo
kuuluu
hintaan!**

LEVINTIE 1590
99130 SIRKKA
PUH. (016) 646 301

hotelli@hotellilevitunturi.fi

www.hotellilevitunturi.fi

Paikallista näkemystä jo vuodesta 1982.

KITTIÄLEHTI

Valtatie 42 A, 99100 Kittilä
p. (016) 642 963
info@kittilalehti.com
www.kittilalehti.com

Kotiseudun uutiset ja
tapahtumat joka viikko!

 Tunturi-Lapin
KIRJAPAINO
Palvelua paikallinen painotalo

Kaikki suunnittelusta
toteutukseen
saman katon alta!

info@tunturilapinkirjapaino.fi • p. 040 159 4226/Jani Modig

Hyvinvointia Lappiin -
sähköä ihmisille ja yrityksille

www.rovakaira.fi

Hettula Oy

Jätehuolto- ja kuljetuspalveluita
Tunturi-Lapin alueella

*Ota selvää, minkälainen
on Kittilä kylinhen
– tule kylhin käymhän,
kylhän tai asumhan!*

■ **LINKKEJÄ**

www.kideve.fi | www.kittila.fi | m.kittila.fi
www.muutakittilaan.fi | www.levi.fi | m.levi.fi

Kittilän kunta – Kideve Elinkeinopalvelut
© 0400 356 500 (vaihde), Valtatie 15, 99100 Kittilä